

Het schilderij van Jacques van Mourik, foto Margreet Janssen Reinen

Lentejool: een stukje geschiedenis

Tekst: Margreet Janssen Reinen

Het begrip "Lentejool" komt zowel in Zuid-Afrika voor als in de streek van de Duitse Rijnwijnen, maar het is vooral verbonden met het naoorlogse Nijmegen, met Carnaval, met onbekommerd plezier.

Carnavalsvereniging De Blauwe Schuit in Nijmegen wilde het eerste lustrum in 1953 groots vieren. De ernstige watersnood die Zeeland in de nacht van 31 januari op 1 februari voor een groot deel onder water zette en 1800 mensenlevens kostte, leidde tot het afgelasten van alle carnavalsfestiviteiten in het hele land.

De Nijmeegse ondernemer en organisator Nico Grijpink ontwikkelde met de Carnavalsvereniging een nieuw concept: de Lentejool. Dit feest werd van 18 tot 20 april 1953 gehouden. Ongeveer 150.000 mensen bezochten Nijmegen om te kijken naar de stoet van praalwagens die op 19 april door de straten trok, en naar de etalages die in stijl waren ingericht. Het feest kreeg de jaren daarna

een vervolg en was het uitgangspunt voor de latere Zomerfeesten (waarmee Nico Grijpink in 1969 startte). In 1957 maakte het Haarlemse filmbedrijf Polygoon opnamen van de optocht waarin met praalwagens het thema lente werd uitgebeeld. De beelden waren, met de vertrouwde commentaarstem van Philip Bloemendal, overal in de bioscoopjournaals te zien. Een aantal carnavalsverenigingen in en om Nijmegen spreekt nog steeds van "lentejool" als het gaat om de viering van Halfvasten.

Sherryglas

Als tastbare herinnering aan dit evenement, kwam in oktober het ca. 6 vierkante meter grote schilderij "Lentejool" van Jacques van Mourik terug naar de basis. Op zijn 73e schilderde hij zijn verbeelding van voorjaarsvreugde: een vrolijk gezelschap met glazen wijn aan een tafel, gelardeerd met forsythia en klimopranken.

Het doek was bestemd om tijdens "Lentejool" de etalage van modemagazijn Peek en

Cloppenburg aan de Burchtstraat aan te kleeden. Meteen na de festiviteiten werd het overgenomen door de heer Van Vliet, die het een plek gaf in zijn Hotel Erica in Berg en Dal. Erica

Peter Job met Nel Deckers voor de oorlog in Amsterdam, foto coll. Stichting Jacques van Mourik

Jacques van Mourik schilderend in de Plasmolense natuur rond 1953, foto coll. Stichting Jacques van Mourik

Louis de Bourbon in zijn werkkamer in het gemeentehuis van Oss, foto coll. Grietje Scheffer Fundatie

was een van de horecagelegenheden waar Jacques van Mourik regelmatig kwam. Sinds 1935 was Villa Erica en sinds 1946 Villa Val Monte in eigendom van de familie. Op beide locaties hing Van Mouriks werk, evenals in bekende Nijmeegse hotels als Metropole - met eigenaar Jacques Meijboom was van Mourik goed bevriend - en restaurant Belvédère, waar hij met Kerst en bijzondere gelegenheden at met zijn dochter en vrienden.

Ook in Plasmolen was Jacques van Mourik een bekende verschijning. In Hotel De Plasmolen, aan de vijver waarop 's winters geschaatst werd, nuttigde hij zijn advocaat met slagroom. Bij Van Elzen (nu Plasmolense Hof), het stamhuis van zijn goede vriend de schilder-criticus Chris le Roy, ging hij aan en bij Bergzicht - het Plasmolense etablissement aan de Witteweg met het speeltuintje ervoor

Jacques Meijboom met Jacques van Mourik op zijn negentigste verjaardag in 1969, foto coll. Stichting Jacques van Mourik

(waar kunstenaar Peter Cox regelmatig logeerde) had hij zijn eigen - extra groot formaat - sherryglas. In de meeste horecagelegenheden hing Van Mouriks werk omdat hij gewoon was voor geleverde diensten te betalen met een schilderij, zoals de schilders van oudsher deden.

Hardwerkende bevolking en kale zandgrond iets van de ongedwongenheid van het bestaan dat de kunstenaars leidden tussen de hardwerkende bevolking van de kale zandgrond, straalt af van het doek "Lentejool". Uiterst rechts op het doek, dat wat verkleind werd bij een restauratie in 1983 en voor twintig jaar een nieuwe plek kreeg in Hotel Erica, staat Jacques van Mourik. Naast hem zijn buurman, schilder Peter Job. Als je de gezichten vergelijkt met foto's, dan schilderde Van Mourik niet de situatie van 1953, maar eerder die van 1942-1943, de tijd voor de verwoesting van hun huizen in Plasmolen en de teloorgang van al hun werk. Tussen de schilders in een vrouw die erg doet denken aan Van Mouriks portret van de jonge Paula Ocker. Haar man, Dirk Ocker, nam zelden deel aan de ontspannen bijeenkomsten van de kunstenaars maar Paula - in haar jonge jaren een gewild model aan de Amsterdamse academie - hield van vrolijkheid. De vrouw links naast Peter Job vertoont gelijkenis met Van Mouriks portret "De Mannequin" waarvan men zegt dat Jobs partner Nel Deckers ervoor model stond. Centraal achter de tafel een man met lauwerkrans, als het ware de spil van een Laatste Avondmaal. Kijkend naar foto's van rond 1940, heeft hij veel trekken van de dichter Louis de Bourbon. Deze bij verstek ter dood veroordeelde dichter/burgemeester uit Oss, was zeer actief in het verzet en vond in

1943 onderdak bij Van Mourik en zijn dochter. Een huwelijk met Ity van Mourik, die hij in de oorlog goed had leren kennen, volgde in 1948 na zijn scheiding. Of zij degene is die de gelauwerde zo liefdevol omarmt, is de vraag. Enkele trekken en de haardracht komen overeen met Ity van Mouriks uiterlijk in die tijd, en het is een feit dat ze vaak deelnam aan de bijeenkomsten van de schilders. Ook de vrouw in de rotanstoel is niet met zekerheid te duiden. Ze lijkt op een nichtje van Jacques van Mourik, de beeldhouwster Lot van Mourik Broekman, die aan de Schildersweg haar zomeratelier "Metamorfose" had in de periode 1938-1943. De vrolijk groetende man met fles links is onmiskenbaar Frans Koopman, een Nijmeegse makelaar in onroerend goed wiens passie toneel was (in Milsbeek was hij als regisseur actief). Hij bezocht de kunstenaarsgroep in Plasmolen frequent en poseerde diverse malen voor Van Mourik. (In Hotel Val Monte hangt nog een bijna levensgroot portret ten voeten uit van Koopman als zwerver.)

Stichting Jacques van Mourik

Met "Lentejool" komt een van de meest geziene Van Mouriks in de collectie van de gelijknamige stichting. Het hangt met andere portretten van bekende en onbekende streekgenoten tot Pasen in het Mookse Gemeentehuis.

Bezoek op afspraak; meer informatie over de Stichting is te vinden op www.stichtingvanmourik.nl.

Met dank aan de heer W. van Vliet en mevrouw A. Meijboom